

VN/35626/2025

Lausunto luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle verotusmenettelystä annetun lain 21 §:n muuttamisesta annetun hallituksen esityksen (HE 141/2025 vp) täydentämisestä

Lausunto

1. Tiivistelmä

Teknologiateollisuus katsoo, että täydentävä hallituksen esitys ei ratkaise perustuslakivaliokunnan esiin nostamia keskeisiä ongelmia HE 141/2025 vp:ssä. Sääntely antaisi edelleen Verohallinnolle perusteettoman laajan harkintavallan massaluonteiseen tiedonkeruuseen ilman ennakkovalvontaa.

Lisäksi esityksen vaikutusarviot ovat puutteellisia, sillä yrityksille aiheutuvia kustannuksia ei ole arvioitu asianmukaisesti. Käytännössä sääntelyn kustannukset siirtyvät yrityksille ja kotitalouksille korkeampina pankkipalvelujen maksuina.

Teknologiateollisuus katsoo, että esitys edellyttäisi edelleen merkittävää jatkovalmistelua, jotta vertailutietotarkastuksia muuttava HE 141/2025 voitaisiin ylipäätään hyväksyä.

Vertailutietotarkastusten tulisi olla poikkeuksellinen ja tarkasti rajattu valvontakeino, jonka käyttöä ohjaavat selkeät laissa säädetyt kriteerit, riippumaton valvonta sekä riittävät tietosuojan suojaimekanismit.

2. Tarkkarajaisuus

Lausuttavassa täydentävässä esityksessä sääntelyä on muodollisesti täsmennetty, perustuslakivaliokunnan PeVL 48/2025 vp esittämien huomautusten vuoksi. Silti HE 141/2025 vp:n perusasetelma säilyy pitkälti ennallaan. Verohallinnolle annettaisiin silti laaja harkintavalta määritellä esimerkiksi:

- milloin vertailutietotarkastus on sallittu
- mitä pidetään taloudellisesti merkittävänä riskinä
- milloin tietojen käsittely on välttämätöntä
- miten tietopyynnöt rajataan.

Keskeiset käsitteet, kuten *taloudellisesti merkittävä riski*, *korkeariskinen ilmiö* ja *välttämättömyys*, jäävät ilman selkeää määritelmää. Ilman selkeitä raja-arvoja tai perustuslakivaliokunnan esiin nostamaa riippumatonta ennakkovalvontaa sääntely ei Teknologiateollisuuden näkemyksen mukaan täytä perusoikeuksien, tarkkarajaisuuden ja tietosuojasääntelyn vaatimuksia.

3. Vaikutusarviointi ja kustannusvaikutukset

Esityksen vaikutusarviot ovat kyseenalaisia. Verotuoottojen osalta esitetyt arviot (60–90 miljoonaa euroa) perustuvat pitkälti oletuksiin eikä niiden taustaa avata riittävästi. Samalla tiedonantovelvollisille aiheutuvia kustannuksia ei ole arvioitu käytännössä lainkaan.

Vertailutietotarkastusten toteuttaminen edellyttää merkittäviä tietojärjestelmämuutoksia, tietojen suodattamista sekä anonymisointia. Nämä muutokset lisäävät palveluntarjoajien kustannuksia, sillä pankit eivät voi veloittaa Verohallinnolta näiden tietojen antamisesta aiheutunutta työtä. Käytännössä kustannukset siirtyvät pankkipalvelujen käyttäjille (yrityksille ja kuluttajille) korkeampina palvelumaksuina. Teknologiateollisuus korostaa, että sääntelyn taloudellisia vaikutuksia tulisi arvioida myös tästä näkökulmasta.

Teknologiateollisuus katsoo, että jos viranomaiset edellyttävät laajamittaisia tietopaimintoja ja erillisiä raportointimenettelyjä, tulee niistä aiheutuvat kustannukset korvata tai vähintään huomioida sääntelyn vaikutusarvioinnissa.

4. Soveltamisala ja tietosuoja

Täydentävässä esityksessä luonnollisten henkilöiden **kotimaiset** maksutapahtumat on rajattu vertailutietotarkastusten ulkopuolelle. Rajausta on kuitenkin osittain näennäinen, koska **rajat ylittävät maksutapahtumat** voivat edelleen paljastaa laajasti henkilön yksityiselämää koskevia tietoja.

Kansainvälisessä taloudessa suuri osa yksityishenkilöiden maksuliikenteestä liittyy ulkomaisiin toimijoihin. Näin ollen yksityiselämän suojan kannalta keskeiset riskit eivät poistu.

Lisäksi esitys ei ratkaise sitä ongelmaa, miten luonnolliset henkilöt ja yritykset erotetaan toisistaan esimerkiksi tilanteissa, joissa samaa tiliä käytetään sekä yritystoimintaan että yksityisiin tarkoituksiin.

5. Pällekkäinen tiedonkeruu ja viimesijaisuus

Teknologiateollisuus kiinnittää huomiota siihen, että Verohallinto saa jo nykyisin huomattavan määrän tietoja useiden raportointijärjestelmien kautta, kuten kansainvälisen tietojenvaihdon, maksudatan raportointijärjestelmien ja vuosi-ilmoitusten perusteella.

Perustuslakivaliokunta on korostanut, että vertailutietotarkastusten tulee olla viimesijainen keino tietojen hankkimiseksi. Viimesijaisuutta ei esityksessä ole riittävästi konkretisoitu. Täydentävä esitys ei arvioi riittävästi näiden järjestelmien ja vertailutietotarkastusten välistä suhdetta. Riskinä on päällekkäinen tiedonkeruu, joka ensiksi yritysten hallinnollista taakkaa ilman, että viranomaisille syntyy olennaista lisähyötyä. Toiseksi, kun sama tieto on

saatavissa muulla tavoin, ei edellytystä vertailutietotarkastuksen toteuttamiselle ylipäättään ole syntynyt.

6. Valvonta

Esitys ei sisällä riippumatonta ennakoivalvontaa tietopyynnöille. Rekisteröidyn oikeusturva perustuu pääosin jälkikäteiseen valvontaan, mikä ei ole riittävä keino tilanteissa, joissa käsitellään laajoja henkilötietoaineistoja.

Yhdymme sekä Finanssiala ry:n että Eduskunnan oikeusasiamiehen kanslian lausunnoissa esitettyihin näkemyksiin tietosuojasta, niissä annettuine perusteluineen.

7. Tiedonantovelvolliseksi voisivat päätyä käytännössä kaikki oikeushenkilöt

Esitys jättää epäselväksi vastuunjaon tilanteissa, joissa tietojen anonymisointi tai rajausta toteutetaan virheellisesti. Epäselvyys lisää oikeudellista riskiä tiedonantovelvollisille. Huomautamme, että HE-luonnoksen sananmuodot ovat jätetty niin väljiksi, että kaikki oikeushenkilöt (sähköä ostavina yhtiöinä) voivat joutua tiedonantovelvollisiksi.

Tiedonantovelvollisia voivat pankkien lisäksi olla muutkin tahot: HE-luonnoksen mukaan *"Jokaisen on annettava Verohallinnon kehotuksesta nimen, pankkitilin numeron, tilitapahtuman tai muun vastaavan yksilöinnin perusteella tietoja, jotka saattavat olla tarpeen muun verovelvollisen verotusta tai muutoksenhakua koskevan asian käsittelyä varten ja jotka selviävät hänen hallussaan olevista asiakirjoista tai muutoin ovat hänen tiedossaan, jollei hänellä lain mukaan ole oikeutta kieltäytyä todistamasta asiasta. Verotukseen vaikuttavia, taloudellista asemaa koskevia tietoja ei kuitenkaan saa kieltäytyä antamasta."*

HE-luonnoksen sivulla 13 on annettu tällaiset esimerkit:

*"Esimerkki 4: Vertailutietotarkastus voidaan tehdä **yhteisen työmaan päätoteuttajaan** pyytämällä kulunvalvontatietoja urakoitsijoista ja rakennustyömaalla työskentelevistä henkilöistä."*

*"Esimerkki 5: Vertailutietotarkastuksella voidaan valvoa myös esimerkiksi kullin myyntiä, sähköä myyntiä tai tuulivoimayhtiön kiinteistönomistajille maksamia korvauksia. Tällöin verovalvonnan kannalta välttämättömiä tietoja voidaan pyytää **esimerkiksi kultaa ostavalta yhtiöltä, sähköä ostavalta yhtiöltä tai tuulivoimayhtiöltä.**"*

Tietosuojasääntelyssä rekisterinpitäjällä on aina vastuu antamastaan tiedosta, vaikka pyytäjänä olisikin Verohallinto. Tiedonantovelvollisia ei tulisi asettaa asemaan, jossa niiden tulee tehdä päätös kahden lain noudattamatta jättämisen välillä: verotusmenettelylain ja tietosuojasäätelyn.

Teknologiateollisuus katsoo, että tietopyyntöjen laillisuuden varmistamiseksi tarvittaisiin ennakkolupamenettelyä tai muuta riippumatonta valvontaa. Tätä tarkoituksenmukaisempaa

olisi kuitenkin jättää HE 141/2025:ssä ja nyt lausuttavana olevassa ehdotuksessa ehdotetut muutokset toteuttamatta.

Lisätiedot:

Satu Grekin, satu.grekin@teknologiateollisuus.fi, 050 550 3488. Asiantuntija, talous ja verotus